

Rapport etter gjennomført pilot med digitalt verktøy for medvirkning høst 2025 - Lokalsenter Sviland

Rapporten skal følge som et supplement til konsulentoppdrag Lokalsenter Sviland jf **tilleggsstudien** (del 2)

Bakgrunn

Planstrategi og planprogram for ny kommuneplan 2027-2042 ble vedtatt i kommunestyret 21.10.24. (utdrag):

*«Sviland lokalsenter var tidligere pekt på som fase 3 av den store Sandnes øst-utbyggingen.(...) Sviland lokalsenter må nå utvikles ut fra nye forutsetninger. Nærhet til nytt næringsområde og betydelig nedskalering av arealbehov til nytt byområde gir viktige føringer for utviklingen fremover. Det er behov for å gjennomføre en lokalsenterutredning **i tett dialog med innbyggerne på Sviland.** (...) arbeidet her legger grunnlag for å peke på utviklingsstrategier og legge til rette for et levende lokalsenter.»*

Prosjektgruppen har samarbeidet med ekstern konsulent og gjennomført prosesser for involvering og samskaping med lokalbefolkningen. I tillegg til opplegg i regi av konsulent som kvalitative undersøkelser og workshop er det i regi av Sandnes kommune gjennomført en pilot med bruk av digitalt verktøy – Decidim. Det er valgt for å utvide antallet mulige respondenter som ikke har vært en del av det koordinerte medvirkningsprogrammet i regi av konsulent. Resultatet fra digital undersøkelse skal være et supplement til leveransen og dermed gi et bredere og mer representativt bidrag til prosjektet i samsvar med bestillingen fra Kommunestyret

Metode

Det ble gjennomført en pilot i regi av Sandnes kommune med bruk av digitalt verktøy - Decidim. Piloten ble annonsert i det første verkstedet 21. august, Deltagere i verkstedet startet «jungeltelegrafen» gjennom lokal FB-gruppe. omtale i lokalpressen - Sandnesposten?

Undersøkelsen ble formulert som en spørreundersøkelse med fritekst med åpen pålogging og anonyme svar. Valgte kategorier; alder, tilknytning til Sviland (bor på, jobber el annet)

Spørsmål:

- *Hva kjennetegner Sviland i dag? Og hva fremtiden*
- *Hvor bør senterområdet på Sviland ligge*
- *Hvilke funksjoner bør legges her?*
- *Sosiale møteplasser?*
- *Friluftsområder*

Aktuelle tema

Gjennomgang av materialet viser at det i hovedsak er svart direkte på spørsmålene, men at det og er kommet til en del private refleksjoner og synspunkter. Totalt sett bidrar dette til et positivt tilskudd som viser et stort lokalt engasjement

Flere svar overlapper med hensyn til tema, men gjenspeiler noen kategorier samsvarer selv om begrepsbruk og omtale er forskjellig. Ved systematisk gjennomgang og grupperinger synes det som et hovedtrekk er knyttet til stedsidentitet, trivsel og med fokus på nærmiljøet og oppvekstvilkår.

- Trygt og godt sted
- Aktivt lokalsamfunn
- Dugnadsånd og godt fellesskap
- Godt sted å bo, omsorg og nærmiljø

Det er og noen svar av mer negativ karakter, eksempelvis tydelig frustrasjoner over manglende kollektivtransport; «buss, buss og atter buss...».

Utsagn som «Sviland var en bydel som sluttet å vokse» referer til forventningen som ble skapt under den tidligere annonserte urbane utviklingen som ikke ble realisert

Industri i området gir en del negative konsekvenser som støv og støy men det er særlig konsekvenser tungtransport som trekkes fram

Deltagelse

Svaroversikten fra spørreundersøkelsen viser en god deltagelse på 91 som utgjør ca 10% av befolkningen. De fleste respondentene oppgir å være beboere på Sviland, men og noen som har sitt arbeid der. Andre har hatt sin oppvekst der, flyttet tilbake eller har planer og å flytte tilbake. Respondentene viser en god spredning i alder, med ca halvparten voksne (30-44) og tilsvarende for aldersgruppene over og under. I tillegg noen svar fra den eldste gruppen og gruppen under 18 år. Aldersgruppen 35-39 utgjør den mest folkerike på Sviland som er 10,2% og relativt større enn i Sandnes totalt på 7,9%. Andel aldersgruppe som har svart på undersøkelsen reflekterer godt demografien og gir et representativt antall og et bra gjennomsnitt.

Hovedfunn

Livs- og oppvekstvilkår

Hovedvekten av respondentene er da i faser hvor kommunens tjenestetilbud og leveranser har stor betydning for blant annet oppvekst og levekår. Andre dataframstillinger viser at det er en større andel familier med små barn enn for

nærliggende byer. Gruppen har og «framtiden foran seg» og er slik opptatt av framtidig utviklingsretning for Sviland.

Trygge gode omgivelser, fint sted å bo og et omsorgsfullt nærmiljø er kvaliteter som nevnes. Flere ønsker mer boligbygging for å styrke lokalmiljøet, bevare skole og barnehage og opprettholde opparbeidet aktivitet. Det er tydelig at det ønskes en viss utbygging men det viktigste er å opprettholde på et tilsvarende nivå som i dag, men påpeker at flere tilbud må forbedres.

Det er ønskelig med vekst og utvikling, men som samsvarer med stedets egenart. Svarene viser tydelig stolthet og begeistring for «en bydel på landet» og «en koselig fjellbygd»

Bolig og videre utbygging

Boligutvikling nevnes av flere, men poengterer bevaring av områdets karakter. Det er ønskelig å opprettholde dagens nivå for bevaring av et aktivt og attraktivt tilbud. Det gjelder tjenestetilbud som skole og barnehage, men og fritidsaktiviteter som lag, foreninger og organisasjonsliv. Frivillighet og dugnadsånd er og vesentlig her for å kunne opprettholde på dagens nivå og sikres for framtidig vekst.

Selv om hovedandelen av befolkningen bor i enebolig viser oversikt på brukstillatelser etter boligtyper¹ at det er blokk som dominerer perioden med utbygging av nytt lokalt boligfelt.

I framtiden ønskes det at Sviland fortsatt skal være et trygt og godt sted å vokse opp, der natur og jordvern ivaretas. Samtidig ønsker vi å legge til rette for vekst med flere innbyggere, blant annet gjennom større byggefelt

Vi kan gjerne få flere folk, men da folk som ønsker å bo på Sviland pga av kvalitetene på stedet, ikke fordi boligene er billige pga mindre attraktive omgivelser og skjæmmende industri. Da blir bare folk så lenge de "er nødt", til de får råd til noe bedre. Har bodd lenge nok på Sviland til at jeg ser at den tendensen er litt gjeldende allerede- folk investerer ikke like mye i frivilligheten, lokalmiljøet, tilbud for barn og unge dersom de vet de bare er der for en periode og er på vei til der hvor de "egentlig" vil bo når de får bedre råd. Innbygger, 45-59 år

Dagens befolkning ytrer en velbegrunnet bekymring for hva som kan skje i framtiden, og påpeker tendenser som kort botid. Beboere på «gjennomreise» kan bli en negativ utvikling for lokalsamfunnets aktiviteter og tilbud.

Transport og mobilitet

Over halvparten uttrykker behovet for et bedre kollektivtilbud. Mange beskriver dagens busstilbud som "elendig", "grusomt" og "håpløst", særlig i helger og ettermiddager. Flere påpeker at dårlig kollektivtilbud gjør folk helt avhengige av bil og at det er vanskelig for ungdom å komme seg til aktiviteter.

¹ Kilde: Boligreserven. Sandnes kommune

Stor biltrafikk gjør at det etterlyses tryggere veier og ønske om mer gang- og sykkelstier. Melsheis med sine fasiliteter oppfattes som ganske langt borte. Hit bør det lages sykkelsti og til Bråsteinvatnet og arboretet.

Det påpekes at viktige funksjoner som butikk, møteplasser og tjenester må samles. På den måten kan trafikken flyttes bort fra skole- og barnehageområdet, slik at det blir tryggere for barna. Trafikkbegrensninger vil og markere et tydelig og levende sentrumsområde.

Livet på landet

«Ei triveleg bygd fem minutt fra Sandnes» innbygger, 60-74 år

Svilands landlige preg og som «en bydel på landet» omtales som et godt oppvekstmiljø, med trygghet, nærhet og omsorg. Nærhet til natur og friluftsområder, trygge omgivelser og

Industri og arbeidsplasser

Selv om flere trekke fram negative konsekvenser av dagens industri med følger som støy, støv og tungtransport nevnes og industriens betydning som arbeidsplass. Framtidig ny næringsvirksomhet vil og være en ressurs og tilføre lokalsamfunnet nye arbeidsplasser og dermed være en faktor for å opprettholde og styrke lokalsamfunnet.

Funksjoner og sosiale møteplasser

Til temaet funksjoner kommer det fram hvilke behov som er størst i bygda. Tydelig er det et stort savn etter bistroen som lukket for kort tid siden. Møteplasser for å kunne samles er det som nevnes oftest i form av samfunnshus, bydelshus og serveringssted som kafe og bistro. Det nevnes av flere at Sviland har et aktivt lokalsamfunn og at det bør satses mer på styrking av det eksisterende.

Sosiale møteplasser, visualisering av funn Digidim

Matbutikk nevnes oftere enn noe annet og beskrives som den mest prioriterte løsningen. Flere påpeker at en butikk vil fungere som en naturlig møteplass hvor man møter naboer i hverdagen.

Helse og velferdstilbud vil og utgjøre en forskjell i alderdommen

Over halvparten av respondentene etterlyser behovet for et bedre kollektivtilbud. Mange beskriver dagens busstilbud som "elendig", "grusomt" og "håpløst", særlig i helger og ettermiddager. Flere påpeker at dårlig kollektivtilbud gjør folk helt avhengige av bil og at det er vanskelig for ungdom å komme seg til aktiviteter. Stor biltrafikk gjør at det etterlyses tryggere veier og ønske om mer gang- og sykkelstier.

Sviland har allerede flott natur og mange turmuligheter, men beboere ønsker seg bedre tilrettelegging økt aktivitet for eksempel stier, belysning og rasteplasser. Denne type tiltak kan styrke attraktiviteten for både beboere og besøkende. Det etterlyses gode møteplasser for barn, unge og voksne, samt idretts- og fritidstilbud som knytter folk sammen. Forslag som nevnes er tilrettelagte uteområder, som park, grillplasser eller benker, der folk kan møtes uformelt.

Av konkrete ideer fremmes forslag om å omgjøre den gamle BMX-banen ved fotballbanen om til en skatepark

Sosiale møteplasser, eksempel på visualisering av funn fra Decidim

Mange respondenter ønsker seg bedre tilbud for barn og ungdom, inkludert bydelshus, aktivitetshus og fritidstilbud. Manglende tilbud for ungdom gjør at Sandnes sentrum blir mer attraktivt, men stoppes av manglende kollektivtilbud. Ungdom er da helt avhengig av å bli kjørt og hentet. Etablering av bysykkel etterlyses av flere.

Noen foreslår også nye aktiviteter som frisbee-golf eller oppgradering av eksisterende idrettsanlegg. Lekeplass og uteområder nevnes og i sammenheng med behov for vedlikehold og viktighet av å støtte opp om eksisterende tilbud. Bevaring av områdets karakter nevnes og av enkelte perspektiv om i fremtidig vekst og boligutvikling

Skolen i sentrum

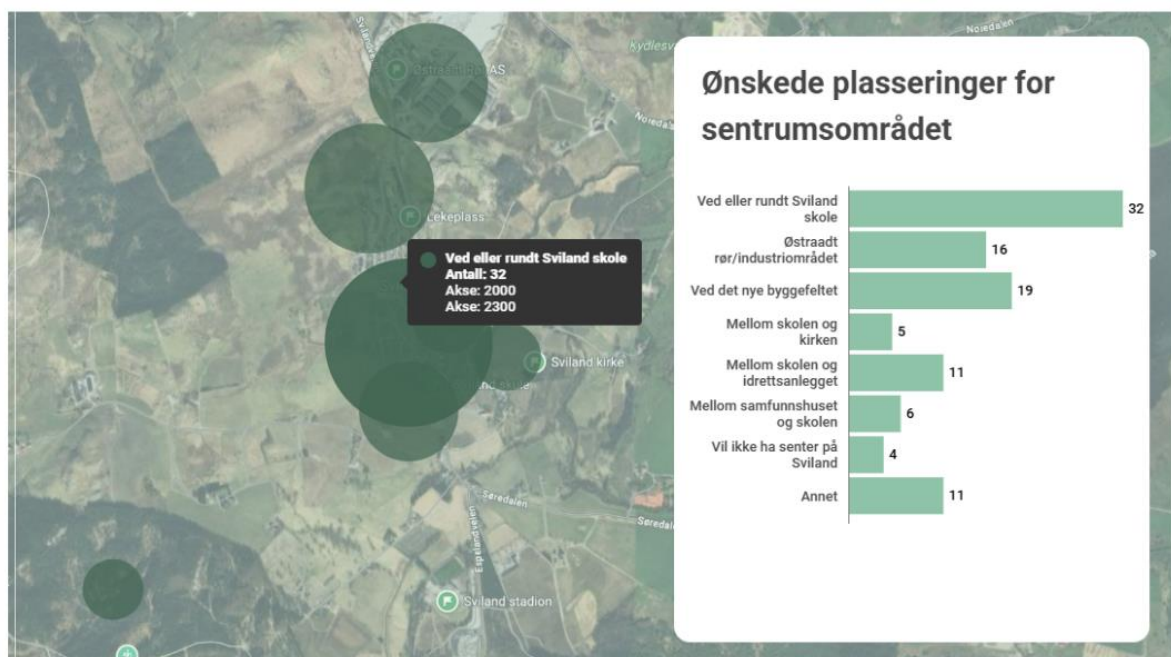
«Sentrum? Det er vel skolen det?» innbygger, 18-30 år

«Sviland er i dag en liten bygd uten noe skikkelig bygdesentrum» Innbygger, 33-44 år

Svarene rundt lokalisering av sentrum på Sviland viser en liten spredning langs veistrekningen fra industriområdet Østraadt rø, til området i sør ved Idrettsanlegget. Skolen er det som framheves som den viktigste forutsetning for bygda og innbyggere. Området ved og rundt skolen er det som helt tydeligst omtales som det naturlige sentrumsområdet. I tillegg utpekes det nye byggefeltet av flere samt områdene mellom skolen og idrettsanlegget og området mellom kirken og skolen. Noen få ser ikke nødvendigheten av å ha et lokalsenter og ønsker ikke det på Sviland

Eksempler på visualiseringer basert på innspillene fra spørreundersøkelsen

De ulike interaktive illustrasjonene kan bygges inn på nettsider/deles i, eller legges ved digitale filer.

«Merkelig spørsmål. Der det ligger i dag. Rundt skolen» beboer 30-44 år

«Trenger ikke senter på Sviland» beboer 18-30 år

Natur og friluftsområdene

Natur – og friluftsområdene er med å gi Svilands beboere både identitet og stolthet. I tillegg til å utgjøre viktig del av nærmiljøet er det og viktige møteplasser i seg selv som arena for rekreasjon, felles skap og aktivitet. Det er og en bevissthet om at områdene er viktige utfartssteder for rekreasjon og aktivitet for hele kommunen. Særlig Rogaland

Arboret og mulig overgang til Melsheia nevnes av flere i tillegg til navngitte landskap som topper og steder.

Landbruk utgjør en viktig del av næringsvirksomheten og grunnlaget og flere framhever drift og dyrehold som en viktig ressurs. Jordvern som tema nevnes av flere og er opptatt av forvaltning av områdene framover.